

“BREAKING: Moeder van drie wordt hoofdredacteur.”

Vrouwelijke journalisten in de Vlaamse nieuwsmedia

Samenvatting

Deze studie kadert in het onderzoek naar de opmerkelijke positie van vrouwelijke journalisten in westerse landen. Het doel was nagaan hoe vrouwelijke journalisten in de Vlaamse nieuwsmedia de traditionele genderbreuklijnen leeftijd en verticale segregatie ervaren. Daarbij werd gepeild naar de verschillen tussen de jongere (< 35 jaar) en de oudere generatie (> 45 jaar) en de verschillen tussen radio-, televisie- en printjournalisten. De derde deelvraag onderzocht hoe de breuklijnen in de toekomst positief zouden kunnen evolueren. Om een antwoord te formuleren op die onderzoeksvragen en dus inzicht te verwerven in ervaringen, opinies en motivaties van vrouwelijke journalisten, zijn vijftien diepte-interviews afgenomen. De steekproef bestond concreet uit zowel radio- (4), televisie- (5) en printjournalisten (6) die werken in de Vlaamse nieuwsmedia. De functie van de respondenten varieerde van redacteur tot hoofdredacteur en ze waren tussen 25 en 56 jaar oud. Alle interviews gebeurden aan de hand van een vragenlijst en zijn *face-to-face* afgenomen tussen 7 februari en 1 april 2019. Elk gesprek werd opgenomen en vervolgens integraal en waarheidsgetrouw getranscribeerd. De analyse van de kwalitatieve gegevens gebeurde aan de hand van de *Grounded Theory* om op basis van de individuele interviews tot een algemene theorie te komen.

De genderbreuklijn leeftijd is volgens vrouwelijke journalisten een gevolg van de moeilijke werk-privébalans voor moeders, wat ook terugkomt in de literatuur. Dat de combinatie van het onregelmatige journalistieke werk met een gezin zwaarder doorweegt voor vrouwen dan voor mannen, is deels te wijten aan de traditionele rollenpatronen in onze samenleving. Zolang daaraan vastgehouden wordt, blijven vrouwen in topfuncties of andere veeleisende jobs een uitzondering. Dat kan een drempel vormen voor vrouwelijke journalisten om hun job vol te houden of om op te klimmen. Maar de respondenten benadrukken dat als hun privéleven een invloed uitoefent op hun carrière, dat steeds hun eigen keuze is. Een instinctief moedergevoel en de nood om als mama bij je gezin te zijn, speelt daar een rol in. Dat neemt niet weg dat de journalistieke sector zich beter zou kunnen aanpassen aan werkende ouders, zodat die niet hoeven te kiezen tussen hun werk en hun job.

De andere hindernissen die het vrouwelijke journalisten moeilijk zouden maken, komen weinig tot niet naar voren uit deze studie. Nog geen derde van de respondenten ervaart de journalistiek als een mannenwereld en er blijken nog weinig vooroordelen mee te spelen in de verdeling van onderwerpen. Het idee van zogenaamd mannelijke of vrouwelijke onderwerpen is volgens de studie dan ook eerder achterhaald. Verder heeft de meerderheid van de vrouwelijke journalisten niet het gevoel dat ze zich harder moet bewijzen dan haar mannelijke collega's, noch dat vrouwen minder kansen zouden krijgen dan mannen in de sector. Het lijkt er dus op dat er geen glazen plafond is dat vrouwelijke journalisten van bovenaf verhindert om op te klimmen naar hogere functies. Volgens de respondenten speelt op dit punt opnieuw de moeilijke werk-privébalans mee, net als het feit dat vrouwen doorgaans minder zelfzeker zijn en minder profileringsdrang tonen dan mannen. Dat wordt door ruim twee derde van de

vrouwelijke journalisten spontaan aangegeven. Tegelijkertijd beschrijven ze de journalistiek als een vrij harde, concurrentiële wereld, waar eerder onzeker vrouwen mogelijk minder goed in aarden.

Hoewel het aandeel vrouwelijke journalisten zakt naarmate de leeftijdscategorie stijgt, zijn er weinig verschillen tussen de getuigenissen van de jongere (< 35 jaar) en de oudere generatie (> 45 jaar). Het meest opmerkelijk is dat de jongere generatie er sterker van overtuigd is dat de traditionele verwachtingspatronen nog aanwezig zijn in de samenleving. Diezelfde generatie gelooft het meest in de organische groei van het aantal vrouwelijke journalisten. De verschillen tussen de ervaringen van radio-, televisie- en printjournalisten hangen vooral samen met de praktische aard van elk medium. Zo is thuiswerk bij geen enkel medium ingeburgerd, maar om verschillende redenen: in de audiovisuele sector is het technologisch gezien bijna onmogelijk om van thuis uit te werken; in de printsector wordt thuiswerk eerder tegengehouden omdat er veel belang gehecht wordt aan *face-to-face* overleg.

Weinig respondenten hebben het gevoel dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn op hun eigen redactie, maar tegelijkertijd vindt ruim de helft van hen dat de genderverhouding nog beter kan. Om die verhouding recht te trekken, blijkt vooral de werk-privébalans een werkpunt. Bestaande regelingen zoals aangepaste dienstroosters, deeltijds werken en thuiswerken kunnen beter benut worden door meer overleg te creëren en het stigma errond weg te nemen. De technologische evolutie kan daar een belangrijke rol in spelen als redacties daar tenminste in willen meegaan. Daarnaast kunnen vrouwen op het thuisfront meer hulp inschakelen, maar daar vormen de sociale verwachtingen vanuit de samenleving nog vaak een drempel. Verder kan meer mentale ondersteuning van journalisten een verschil maken, want de respondenten ervaren hun job als erg stressvol. Leidinggevenden spelen een belangrijke rol in het creëren van een open sfeer op de redactie waarin persoonlijke kwesties bespreekbaar zijn.